

200 let od založení nejstaršího muzea u nás

Název emise: 200 let muzejnictví; Opava
1814 - Slezské zemské muzeum

Den vydání: 30. 4. 2014

Platnost: ode dne vydání ve styku tuzemským i mezinárodním až do odvolání

Hodnota: 13 Kč; kat. č. 806 (ČP)

Rozměr známkového obrazu: 23 x 40 mm

Výtvarný návrh: Eva Hašková

Rytina: Martin Srb

Tisk: Poštovní tiskárna cenin Praha

Druh tisku: OTR v barvě černé + HT v barvách šedozeleň, červené a žluté

Tisková forma: 2x 50

FDC: OTp v barvě černé; tisk PTC Praha



tamními Němci). Dramatické události podzimu 1938 a jara 1939 přinesly v naší části Slezska další změny – většina území byla připojena k Sudetům či přímo k Říši, Těšínsko bylo anektováno Polskem, to zanedlouho Německem, malý zbytek pak ležel na území protektorátu. Muži, původně českoslovenští občané Slezska, kteří byli německé národnosti, museli narukovat do Wehrmachtu, kde jich mnoho zahynulo. Po válce byli Němci z československého Slezska odsunuti (na rozdíl od polské části, kde mohli za určitých podmínek zůstat), což regionu za-

sadilo ránu, z níž se zcela nevzpamatoval dodnes (zejména pohraniční části, kde se nerozvinula těžba uhlí). V rámci snah o potlačení nacionálního citění bylo po válce Slezsko rozděleno mezi Ostravský a Olomoucký kraj, po roce 1960 spadalo pod kraj Severomoravský, nyní leží v krajích Olomouckém a Moravskoslezském. Málo známo je, že nepatrné kousky původního historického Slezska se nacházejí i v krajích Libereckém a Královéhradeckém, kam připadly v roce 1959 v rámci vzájemné výměny pohraničních území s Polskem.

Žádná jiná historická součást našeho státu nezažila tolik geografických a státoprávních změn, jako Slezsko. Rozsáhlé území ležící na severovýchod od Čech a Moravy, jako celek a později rozdrobené na menší části, patřilo do různých státních útvarů a měnilo se i složení jeho obyvatelstva. Spadalo pod království polské, české, uherské, pruské, císařství rakouské a německé, obývali jej Slezané, Opolané, Poláci, Moravané, Češi, později i Němci. (Historický detail: Součástí Slezska – a tehdy také i Českého království - bylo do poloviny 15. století Osvětimské knížectví se stejnojmenným hlavním městem, od druhé světové války smutně proslulé koncentračními a vyhlazovacími tábory, kterých tu byly čtyři desítky. Ještě poslední rakouský císař Karel I. používal i tradiční titul vévoda osvětimský.) O Slezsko se mnohokrát válčilo, mnohokrát bylo předmětem směn a jeho součásti šly z ruky do ruky. Po válkách o dědictví rakouské v polovině osmnáctého století většina Slezska připadla Prusku a jen malá část zůstala Rakousku. Území o rozloze zhruba 4.500 km² získalo postavení jedné ze zemí Království českého, jeho hlavním městem se stala převážně německá Opava (Troppau). V lednu 1919 mezi Československem a Polskem ve Slezsku vypukl sedmidenní válečný konflikt o Těšínsko, známý u nás jako Šnejdárkovo tažení (čs. jednotky vedl pplk. Šnejdárek, „francouzský“ legionář a pozdější čs. armádní generál a zemský velitel na Slovensku, bezesporu pozoruhodná osobnost; před Velkou válkou sloužil v cizinecké legii v severní Africe, kam se pak ve třicátých letech vrátil jako důchodce; jako sedmdesátiletý, těsně po skončení evropské části II. světové války, zemřel v marocké Casablanca).

Rakouské Slezsko už na přelomu 18. a 19. století patřilo k rozvinutějším částem monarchie, což sebou nese i rozvoj vzdělání a kultury. V opavském gymnáziu vzniklo před dvěma sty lety - uvádí se datum 1. května 1814 - muzeum, označované za nejstarší veřejné muzeum u nás. Nepřekvapí, že osobnosti stojící u jeho zrodu měly německá jména, Opava byla tehdy prostě převážně německé město. Projekt měl úspěch a gymnaziální muzeum zanedlouho získalo honosný název Zemské muzeum pro Rakouské Slezsko. Zaměřeno bylo především přírodopisně, zabývalo se ale i kulturou a vývojem společnosti v regionu. Nynější název zní Slezské zemské muzeum, a je nejen nejstarší u nás, ale patří i mezi tři největší.

Na nové známce vydané u příležitosti dvoustého výročí založení muzea vidíme průčelí jeho historické budovy z konce 19. století, před ní je detail výzdoby její kupole - okřídlená socha Génia. Nápis na dolním okraji dává na srozuměnou, že opavské muzeum je opravdu nejstarším u nás. A na závěr malá zajímavost: Ještě o dvanáct let starší je Šeršníkovo muzeum v Těšíně, založené v roce 1802, a tedy nejstarší vzniklé na našem území; dnes se ovšem nachází na území Polska. I tehle fakt ukazuje na vysoký stupeň rozvoje rakouského Slezska na počátku 19. století.

Známkou má nominální hodnotu 13 korun, což jí předurčuje na vyplácení nezapsaných tuzemských listovních zásilek základního váhového stupně. Přejme jí, aby jí zejména ve Slezsku odesílatelé hojně využívali, a vyjadřovali tak hrdostr na slavnou tradici svého muzea.

Se známkou vychází obálka dne vydání s kresbou kostela sv. Vojtěcha s klášterními budovami, a otištěno je na ní příležitostně razítko se slezskou orlicí. FB

FDC

